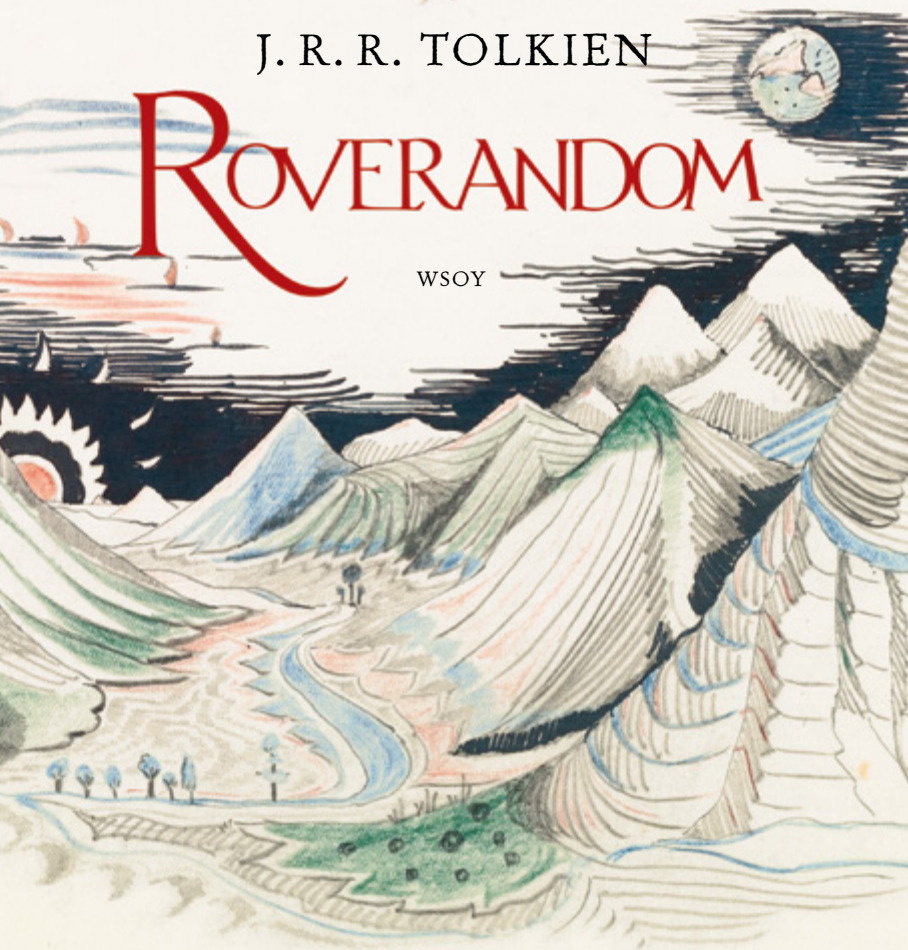

J. R. R. TOLKIEN

ROVERANDOM

WSOY

TOIMITTANEET CHRISTINA SCULL & WAYNE G. HAMMOND

SUOMENTANUT KERSTI JUVA

ԴԱՍՈՆՆՈՒՆԵՆԵ

1925

Roverandom

J. R. R. TOLKIEN

Suomenmetut teokset:

HOBITTI ELI SINNE JA TAKAISIN

MAAMIES JA LOHIKÄÄRME

TARU SORMUSTEN HERRASTA I–III:

I SORMUKSEN RITARIT

II KAKSI TORNIA

III KUNINKAAN PALUU

TOM BOMBADILIN SEIKKAILUT

PUU JA LEHTI

SEPPÄ JA SATUMAA

KIRJEITÄ JOULUPUKILTA

SILMARILLION*

J. R. R. TOLKIENIN MAALAUKSIA JA PIIRROKSIA*

KESKENERÄISTEN TARUJEN KIRJA*

KIRJEET*

HERRA BLISS

BILBON VIIMEINEN LAULU

SATUJEN VALTAKUNTA

ROVERANDOM

HÜRININ LASTEN TARINA*

KULLERVON TARINA

GONDOLININ TUHO*

KIRJOITUKSIA KESKI-MAASTA

NÜMENORIN TUHO

*Toimittanut Christopher Tolkien

J. R. R. Tolkien

ROVERANDOM

Tekijän kuvittama

Toimittaneet

CHRISTINA SCULL ja
WAYNE G. HAMMOND

Suomentanut

KERSTI JUVA

Säkeet suomentanut

ALICE MARTIN

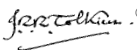
Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Englanninkielinen alkuteos
ROVERANDOM

Originally published in the English language by
HarperCollins Publishers Ltd. under the title
Roverandom

© The Tolkien Trust 1998
J.R.R. Tolkien asserts the moral right to be
acknowledged as the author of this work

®, 'TOLKIEN'® and .®

are registered trademarks of The Tolkien Estate Limited.

Suomenkielinen laitos © suomentajat ja wsoy 2024
Werner Söderström Osakeyhtiö

Ensimmäinen painos ilmestynyt suomeksi 2001
Tarkistettu suomennos

Lainaukset J. R. R. Tolkienin *Kirjeistä* suomentanut Tero Valkonen
Lainaukset *Tarusta Sormusten herrasta* suomentaneet
Kersti Juva ja Eila Pennanen

ISBN 978-951-0-50608-0

Painettu EU:ssa

Tämä kirja on omistettu
Michael Hilary Reuel Tolkienin (1920–1984)
muistolle

Sisällys

Esipuhe – 9
Roverandom – 37
Viitteet – 157

Kuvat

J. R. R. TOLKIEN

Talo jossa ”Rover” aloitti seikkailunsa ”Ieluna”
sivun 48 jälkeen

Rover saapuu kuuhan
sivun 64 jälkeen

Valkea lohikäärme ajaa takaa Roverandomia ja Kuukoiraa
sivun 82 jälkeen

Kuun maisema
sivun 98 jälkeen

Merenkuninkaan palatsin puutarha
sivun 114 jälkeen

Esipuhe

KESÄLLÄ 1925 J. R. R. Tolkien, hänen vaimonsa Edith ja heidän poikansa John (vajaat kahdeksan vuotta), Michael (vajaat viisi) ja Christopher (alle vuoden) lomailivat Yorkshiren rannikolla Fileyn kaupungissa, joka on edelleen suosittu turistikohde. Lomalle lähdettiin ilman ennakkosuunnitelmaa, tarkoitus oli juhlia sitä että Tolkien oli saanut Rawlinsonin ja Bosworthin muinaisenglannin professuurin Oxfordissa, jossa hän aloittaisi lokakuun 1. päivänä samana vuonna. Varmaankin hän halusi hetken hengähtää ennen opetuksen alkua, sillä hänellä oli edessä myös kaksi lukukautta Leedsin yliopistossa – uusi ja vanha työpaikka menivät osittain päällekkäin. Kolme tai neljä viikkoa – kuten alla kerrotaan – Tolkieneilla oli Fileyssa vuokralalla edvardinaikainen talo, jonka mahdollisesti omisti paikallinen postinhoitaja ja joka sijaitsi kalliolla korkealla hiekkarannan ja meren yläpuolella. Näkymä itään oli tältä näköalapaikalta esteetön ja pikku John

Tolkien oli haltioissaan, kun kahtena tai kolmena kirkkaana iltana merestä nousi täysi kuu ja heitti hopeisen ”sillan” veden poikki.

Tähän aikaan Michael Tolkien oli kovin kiintynyt pikkuiseen lelukoiraan, joka oli tehty lyijystä ja maalattu mustavalkoiseksi. Hän söi ja nukkui sen kanssa ja kantoi sitä aina mukanaan eikä mielellään laskenut sitä kädestään edes peseytyessään. Mutta loman aikana hän meni kerran kävelyille isän ja isoveljen kanssa, alkoi heitellä voileipiä mereen ja asetti koiran maahan valkoiselle hiekkarannalle. Hiekkaa vasten pikkuinen mustavalkoinen koira oli lähes näkymätön ja katosi. Michael oli surun murtama, kun hänen leluaan ei löydetty, vaikka molemmat vanhemmat pojat ja isä etsivät sitä sinä ja seuraavana päivänä.

Lempilelun menetys on lapselle iso asia, ja epäilemättä se oli Tolkienilla mielessä, kun hän innoitui keksimään ”selityksen” tapaukselle: tarinan jossa velho muuttaa lelukoiraksi oikean koiran, jonka nimi oli Rover, joka häviää rannalle aika lailla Michaelin tapaiselta pojalta, joka kohtaa hassun ”hiekkatietäjän” ja jolla sitten on seikkailuja kuussa ja merenalaisessa maailmassa. Kun *Roverandomin* tarina pantiin aikaan paperille, nämä olivat sen ainekset. Tarinan kat-

kelmallisuudesta ja pituudesta voidaan päätellä, että se ei syntynyt valmiina, minkä vahvistaa kiusallisen lyhyt merkintä Tolkienin päiväkirjassa (kirjoitettu melko varmasti vuonna 1926 tiivistelmään vuoden 1925 tapahtumista) *Roverandomin* laatimisesta Fileyssa: ”Johnin iloksi (ja omaksenikin – tarinan edistyessä) sain tehdyksi tarinan Roverandomista.” Ikävä kyllä ei ole mahdollista tietää täsmälleen mitä Tolkien tarkoitti sanoilla ”sain tehdyksi” – kuka ties vain, että koko tarina (sellaisena kuin se oli silloin) tuli kerrotuksi loman aikana. Suluissa oleva huomautus vahvistaa kuitenkin, että tarina todella kehkeytyi kertomisen myötä.

On outoa, että tässä päiväkirjamerkinnässä mainitaan vain John, kun Roverin tarinan takana oli Michaelin kokema menetys. Voi olla, että Michaelille riitti tarinan ensimmäinen episodi, joka selitti hänen lelunsa katoamisen, eikä hän ollut jatkosta yhtä kiinnostunut kuin John. Tolkien itse lämpeni tarinalle, joka käy loppua kohti hienosyisemmäksi. Mutta kukaan ei osaa enää sanoa eikä mistään löydy mitään merkintää siitä, missä muodossa *Roverandom* alun alkuaan syntyi – olivatko esimerkiksi kaikki sen näppärät käänteet ja viittaukset myytteihin ja legendoihin osa tarinaa alun alkaen vai lisäsikö Tolkien ne kirjoittaessaan tarinan paperille.

Muutaman kuukauden tauon jälkeen Tolkien kirjoitti päiväkirjaansa, että perhe matkusti Fileyhin (Leedsistä) syyskuun 6. päivänä 1925 ja viipyi siellä 27:nteen syyskuuta. Mutta ainakaan ensimmäinen päivämäärä ei voi olla oikein (ja sitä väitetäänkin päiväkirjassa virheellisesti lauantaiksi eikä sunnuntaiksi). Kun otetaan huomioon, että John muistaa yhä väkivästi, kuinka täysi kuu loisti meren yllä, ja että tuo näky oli varmasti innoittajana Roverin matkalle ”kuunsiltaa” myöten tarinan alkupuolella, Tolkienien on täytynyt olla Fileyssä täyden kuun aikaan, joka syyskuussa vuonna 1925 alkoi tiistaina 2. päivänä. Tuntuu myös luontevalta olettaa, että Tolkienit olivat Fileyssä lauantaista syyskuun 5. päivänä, jolloin Englannin koillisrannikolla riehui raju myrsky. John Tolkienilla on siitäkin eloisat muistot ja sanomalehtitiedot vahvistavat asian. Meri nousi monta tuntia ennen taulukon mukaista korkeanveden aikaa, pyyhkäisi aallonmurtajan yli ja Fileyn promenadin poikki, särki rakennelmia ja sotki rannan – ja samalla menivät kaikki mahdollisuudet löytää enää Michaelin lelu. Hurjat tuulet ravisuttivat Tolkienien kesätaloa, ja he valvoivat yöllä ja pelkäsivät, että katto irtoaa. John Tolkien muistaa, että rauhoitukseen kahta isompaa poikaa isä kertoi tarinan, ja

siitä alkoi kertomus Rover-koirasta, josta tuli lumottu lelukoira Roverandom. Itse myrsky oli epäilemättä lähtökohtana *Roverandomin* loppupuolella olevalle episodille, jossa muinainen Merikäärme havahtuu ja saa heräillessään aikaan suurta sekasortoa. ("Kun se oikaisi unissaan mutkan tai kaksi, vesi hyökyi ja velloi ja taivutti taloja ja vei rauhan kilometrien säteellä." s. 136)

Ei ole mitään todisteita että Tolkien olisi kirjoittanut *Roverandomin* paperille Fileyssä. Mutta yksi Tolkienin tarinaan liittyvästä viidestä kuvasta, tässä kirjassa julkaistu kuun maisema, on päivätty vuodelle 1925, ja on mahdollista että se on piirretty Fileyssä. Kolme muuta *Roverandom*-kuvaa on peräisin syyskuulta 1927, jolloin Tolkienit olivat lomalla Lyme Regisissä Englannin etelärannikolla. Ne ovat *Valkea lohikäärme ajaa takaa Roverandomia ja Kuukoiraa*, joka on omistettu John Tolkienille, *Talo jossa "Rover" aloitti seikkailunsa "leluna"*, joka on omistettu Christopher Tolkienille ja upea vesivärikuva *Merenkuninkaan palatsin puutarha*. Kuhunkin on merkitty kuukausi ja vuosi. Sitten on vielä yksi piirros, joka esittää Roveria saapumassa kuuhun lokki Larusin selässä ja on signeerattu "1927-28". Kaikki nämä kuvat on sisällytetty käsillä olevaan

teokseen. Syyskuun 1927 kuvat viittaavat siihen, että *Roverandom* kerrottiin uudestaan Lyme Regisissä, kenties koska Tolkienit olivat taas lomalla meren rannalla ja mieleen palasi Fileyn tapahtumia kahden vuoden takaa. Se, että kuva *Talo jossa "Rover" aloitti seikkailunsa "leluna"* on omistettu Christopher Tolkienille, viittaa myös siihen että Christopher oli nyt niin iso, että osasi arvostaa *Roverandomia* (hänhän oli sylilapsi syyskuussa 1925) ja että tarina on ehkä kerrottu uudelleen ainakin osittain, koska hän ei ollut kuullut sitä edellisellä kerralla.

Tämä ilmeinen kiinnostus *Roverandomiin* kesällä 1927 on saattanut olla kannustin, joka johti Tolkienin viimein siirtämään kertomuksen paperille, minkä hän näyttää tehneen myöhemmin sinä vuonna, todennäköisesti joululoman aikana. Näin tekee mieli olettaa – ja päivättyjen käsikirjoitusten ja muiden todisteiden puuttuessa meidän on tyydyttävä päätelmiin – kahden kiinnostavan (vaikka kieltämättä aika kevyen) todisteen perusteella. Kumpikin näistä liittyy *Roverandomin* toisen luvun loppuun, jossa kerrotaan kuinka Roverandom ja sen ystävä kuukoira häiritsevät Valkeaa suurlohikäärmettä, joka lähtee ajamaan niitä hurjasti takaa. Lohikäärme kuvataan keljuksi otukseksi. ”Toisi-

naan kun sillä oli lohikäärmejuhlat tai raivokohtaus, se syöksi luolastaan oikeita punavihreitä liekkejä, ja savupilviä se pölläytti vähän väliä. Kerran kaksi sen tiedettiin muuttaneen koko kuun punaiseksi tai sammuttaneen sen. Kun niin ikävästi kävi, Kuu-ukko – – meni alas kellariin, korkkasi parhaat loitsunsa ja hoiti asian pois päiväjärjestyksestä niin pian kuin mahdollista” (s. 80–81). Takaa-ajon pysäyttää Kuu-ukko aivan viime hetkellä taikaloitsulla, jonka hän ampuu lohikäärmeen vatsaan. Seuraus on että ”seuraava kuunpimennys epäonnistui, sillä lohikäärme oli keskittynyt nuolemaan mahaansa eikä hoitanut pimennystä kunnolla” (s. 83–84) – mikä viittaa hiukan aikaisemmin esitettyyn ajatukseen että lohikäärmeensavu aiheuttaa kuunpimennykset.

Tietyt elementit tästä *Roverandomin* luvusta – (muun muassa kelju kuussa asuva lohikäärme), jotka olivat mukana tarinassa varmasti jo syyskuussa 1927, kuten päivätty kuva todistaa – esiintyvät myös hämmästyttävän samanlaisina Tolkienin sen vuoden joulukuussa ”joulupukkina” lapsilleen kirjoittamassa tarinakirjeessä, yhdessä mielenkiintoisista Joulupukkirajeista, jotka Tolkien kirjoitti vuosien 1920 ja 1943 välillä. Kuu-ukko vierailee Pohjoisnavalla ja nauttii

hiukan liikaa konjakkia luumuputingin kanssa nappaillessaan siitä koristeita (”play snapdragons”), kun se oli sytytetty konjakilla tuleen. Hän nukahtaa ja Pohjoisnapakontio työntää hänet sohvan alle, jossa hän makaa seuraavaan päivään. Hänen poissa ollessaan lohikäärmeet tulevat esiin kuussa ja saavat aikaan sellaisen savun että aiheuttavat kuunpimennyksen. Kuukukon on pakko palata kiireen vilkkaa ja laatia hurja taika tilanteen korjaamiseksi.

Tämän tarinan ja *Roverandomin* Valkea suurlohikäärme -episodin yhtäläisyydet ovat niin huomattavat, ettei niitä voi pitää yhteensattumana, ja niin voidaan kohtuudella olettaa, että Tolkienilla oli *Roverandom* mielessään kun hän kirjoitti Joulupukki-kirjettään joulukuussa 1927. On mahdoton sanoa, esittikö hän ajatuksen että kuulohikäärmeet aiheuttavat kuunpimennyksiä ensin kirjeessä, vai perustuiko kirjeen väite *Roverandomissa* esiintyneeseen teoriaan, mutta oli miten oli, nämä kaksi tarinaa liittyvät yhteen.

Vapaana akateemisista tehtävistä Tolkienilla oli joululomalla aikaa kirjoittaa *Roverandom* muistiin, ja vaikka ei ole varmaa että hän teki sen joulukuussa 1927, eräs toinenkin johtolanka viittaa tuohon aikaan, tarjoaa ainakin aikaisimman ajoituksen varhaisimmalle

(päiväämättömälle) olemassa olevalle tekstille, nimittäin *Roverandomissa* oleva viittaus epäonnistuneeseen kuunpimennykseen. Varhaisimmassa tekstissä sanoja ”seuraava kuunpimennys epäonnistui” (kuten edellä on lainattu) seuraa huomautus ”sanoivat astronomit [> valokuvaajat]”. Ja se todella oli Lontoon *The Times* -lehden mukaan yleinen mielipide täydellisestä kuunpimennyksestä, joka tapahtui 8. joulukuuta 1927, mutta jota ei nähty Englannissa paksun pilvipeitteen vuoksi. Tässä kohtaa vuoden 1927 Joulupukki-kirje tulee jälleen avuksi, sillä se sijoittaa kuunpimennyksen, joka tapahtui Kuu-ukon poissa ollessa, nimenomaan joulukuun 8. päivään, ja vahvistaa että Tolkien oli tiesi oikeasta kuunpimennyksestä.

Varhaisin olemassa oleva *Roverandomin* teksti on yksi neljästä, joita säilytetään Tolkienin paperien joukossa Bodleian-kirjastossa Oxfordissa. Ikävä kyllä siitä puuttuu viidennes, joka vastaa nykyistä ensimmäistä lukua ja toisen luvun ensimmäistä puolikasta. Olemassa oleva teksti on kirjoitettu käsin nopeasti ja toisinaan vaikeasti luettavasti kahdellekymmenellekuudelle tyhjälle (mahdollisesti kouluvihkoista revitylle) arkille ja siihen on tehty erilaisia korjauksia. Tätä tekstiä seurasi kolme koneella kirjoitettua versiota, nekin kaikki

päiväämättömiä, ja jokaisessa Tolkien laajensi tarinaa asteittain, muutti sanamuotoja ja yksityiskohtia mutta ei tehnyt suuria muutoksia juoneen. Ensimmäinen koneella kirjoitettu versio, kolmekymmentäyhdeksän reippaasti korjailtua arkkia, on hyvin lähellä ensimmäistä käsin kirjoitettua versiota ja siitä on ollut paljon apua aikaisemman version vaikeasti luettavien osien tulkitsemisessa. Koneella kirjoitettu versio eroaa kuitenkin edeltäjästään tarinan loppupuolella kohdassa, jossa Rover palautetaan alkuperäiseen muotoonsa ja kokoonsa ja jota on laajennettu huomattavasti (tarina oli melkein lässähtänyt siihen, mutta nyt siitä tuli draamaattinen ja hauska kohtaus). Tekstin otsikko oli alun perin *Roverin seikkailut* mutta Tolkien muutti otsikon kynällä muotoon *Roverandom* ja pitäytyi siitä lähtien tähän nimeen.

Toinen kolmesta koneella kirjoitetusta versiosta katkeaa jo yhdeksän sivun jälkeen, ja niistäkin viimeisellä sivulla on vain muutama rivi. Se etenee tarinan alusta siihen missä kuu ”alkoi heittää veteen hohtavaa siltaansa” (2. luku, s. 60). Tolkien on myös aloittanut kirjoittamisen yhden käytössä olevan arkin kääntöpuolelle, mutta hylännyt yrityksen alkuunsa ja aloittanut saman tekstin uudestaan korjattuna toiselle puolelle.

Niin kauan kuin toista käsikirjoitusta riittää, se ottaa huomioon korjaukset ensimmäiseen ja sisältää joi-takin uusia parannuksia. Mutta kenties on tärkeäm-pää panna merkille tämän version siisteys verrattuna ensimmäiseen koneella kirjoitettuun versioon. Tol-kienia kiinnostivat nyt muutoseikat, kuten koneella kir-joitettut sivunumerot – sen sijaan että hän olisi lisän-nyt ne jälkeen päin kynällä – ja dialogin katkaiseminen kappaleiksi ilmaisemaan eri puhujia, kun taas varhais-
semmissa, ilmiselvästi työversioissa, keskustelu jatkui toisinaan yhteen pötköön. Uusi koneella kirjoitettu versio sisältää myös vain kourallisen käsin lisättyjä kor-
jauksia, jotka on kaikki tehty huolellisesti ja puuttuvat enimmäkseen lyöntivirheisiin.

Tämä huolellisempi ulkoasu antaa aihetta olet-
taa, että Tolkien valmisteli toista konekirjoitusversiota lähettääkseen sen kustantajalleen George Allen & Unwinille vuoden 1936 lopulla. *Hobitti* oli hyväksytty julkaistavaksi innostuneesti ja vaikka sen julkaiseminen oli vielä kesken eikä se ollut vielä osoittautunut menes-
tykseksi, Tolkienia pyydettiin sen perusteella lähettä-mään muita lapsille tarkoitettuja kertomuksia mah-
dollista julkaisemista varten. Hän teki työtä käskettyä ja lähetti Allen & Unwinille kuvakirjansa *Herra Bliss*,

keskiaikaistyyllisen tarinan *Maamies ja lohikäärme* sekä *Roverandomin*. Jos *Roverandomin* toinen ja vajaa käsikirjoitus oli kirjoitettu tätä tarkoitusta varten, kuten arvelemme, voi olla että Tolkien hylkäsi sen, koska teksti ei ollut vielä kokonaan hänelle mieleen – tai koska se oli edellisten luonnosten tapaan kirjoitettu papereille, jotka oli ilmeisesti irrotettu kouluvihkosta ja joiden yksi reuna on revitty. Kirjailija halusi että hänen työnsä näyttäisi hiukan ammattimaisemmalta.

Totta onkin että *Roverandomin* kolmas ja viimeinen koneella kirjoitettu käsikirjoitus on siistiä työtä (vaikka ei täysin vailla korjauksia) ja koostuu kuudestakymmenestä arkista korkealaatuista paperia (tosin kaikki eivät ole aivan samanlaisia), ja tässä versiossa tulee mukaan lukujako sekä lisää muutoksia, pieniä mutta lukuisia, niin dialogissa kuin kuvauksissa, välimerkeissä ja kapalejaossa. Tämä on jotakuinkin varmasti teksti, jonka Tolkien toimitti Allen & Unwinille ja jonka kustantamon johtaja Stanley Unwin antoi pienelle pojalleen Raynerille arvioitavaksi.

Lausunnossa, joka on päivätty 7. tammikuuta 1937, Rayner Unwin katsoi että tarina oli ”hyvin kirjoitettu ja hauska”, mutta tästä kiittävästä arviosta huolimatta sitä ei otettu julkaisuohjelmaan. *Roverandom* oli ilmeisesti

yksi niistä ”lyhyistä tyyliltään vaihtelevista saduista” joita Tolkienilla oli (näin arveltiin) lähes julkaisuvalmiina lokakuussa 1937, kuten Stanley Unwin kirjoitti erääseen muistioon, mutta siinä vaiheessa *Hobitti* oli jo saavuttanut niin suuren suosion että Allen & Unwin halusi ennen muuta jatko-osan, jossa kerrottaisiin lisää hobiteista, eikä *Roverandomia* näytä sen jälkeen harkinneen sen paremmin kustantaja kuin kirjailija. Tolkienin huomio kiinnittyi nyt ”Uuteen Hobittiin”, työhön josta oli tuleva hänen mestariteoksensa: *Taru Sormusten herasta*.

Ei ole liioittelua sanoa, että *Tarua Sormusten herasta* ei ehkä koskaan olisi syntynyt ilman *Roverandomin* kaltaisia tarinoita, sillä niiden suosio Tolkienin lasten keskuudessa johti ainakin yhteen kunnianhimoisempaan teokseen – *Hobittiin* – ja sitä kautta sen jatko-osaan. Enimmäkseen näiden tarinoiden elinikä oli lyhyt. Vain muutama kirjoitettiin muistiin ja niistäkään harvat tulivat valmiiksi. Tolkien kertoi tarinoita lapsilleen ainakin vuodesta 1920, jolloin hän kirjoitti ensimmäisen Joulupukki-kirjeen. Oli myös tarinoita Bill Stickersistä ja hänen vastustajastaan nimeltä Major Road Ahead, pikkuisesta Timothy Tituksesta ja rempseästä Tom Bombadilista, jonka taustalla oli

Michael Tolkienin hollantilainen nukke. Mikään näistä ei kehittynyt kovin pitkälle, vaikka myöhemmin Tom Bombadil löysi oman paikkansa runoissa ja *Tarussa Sormusten herrasta*. Vuonna 1924 Tolkien kirjoitti erikoisen ja varsin laajan tarinan nimeltä *The Orgog*, josta on olemassa koneella kirjoitettu versio, mutta se on sekä keskeneräinen että kehittelemätön.

Roverandom sen sijaan on ehjä ja hyvin tehty ja sen erottaa edelleen muusta Tolkienin tämän ajan lastenkirjallisuudesta sanoilla leikkimisen riemu. Siinä on suuri määrä sanoja, jotka ovat melkein homonyymejä (Persia ja Pershore) sekä onomatopoeettisia ja alkusoinnullisia ilmauksia ”oli räksytystä ja räkätystä, ulinaa ja ulvontaa, murinaa ja mörinää, loukutusta ja louskutusta” (s. 62), kuvaavia luetteloita joiden pituus tekee ne humoristisiksi (kuten ”merkit, tunnuksat, tarpeet, muistoesineet, reseptikirjat, salaisuudet, välineet, kassit ja pulloet joissa oli sekalaisia loitsuja” Artakserkseen verstaassa, s. 143). Siinä on lisäksi joukko ”lapsellisia” puhekielisyyksiä (suomennoksessa massu, tykätä, kiva, lommo, vipata), jotka ovat erityisen mielenkiintoisia, koska niitä tapaa harvoin Tolkienin julkaistuista kirjoituksista, joko koska ne on jätetty pois käsikirjoituksista alun alkaenkin tai poistettu korja-

TOLKIENIN RIEMASTUTTAVA FANTASIASATU

The White Dragon pursues Roverandom
& the Woodog.

www.wsoy.fi

L84.2

ISBN 978-951-0-50608-0

TOLKIEN®